

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

мр Предраг Ковачевић

The syntax and semantics of psych verbs in English and Serbian
(Синтакса и семантика психолошких глагола у енглеском и српском језику)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовао комисију: 4-7.2.2022. Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Гордана Штрбац	редовни професор	Српски језик и лингвистика
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		председник
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Бранимир Станковић	ванредни професор	Српски језик
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Нишу		члан
установа у којој је ☐ запослен-а		функција у комисији
3. Тајјана Милићев	доцент	Англистика
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. Сабина Халупка Решетар	редовни професор	Англистика
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		члан, ментор
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5.		
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Предраг, Стеван, Ковачевић		
2. Датум рођења, општина, држава: 16. 06. 1990. године, Сремска Митровица, СФР Југославија		

3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив:

Филозофски факултет, Мастерске студије, Мастер филолог (англиста)

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:

2014. година, Језик и књижевност

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Syntax and Semantics of Psych Verbs in English and Serbian (Синтакса и семантика психолошких глагола у енглеском и српском језику)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

број поглавља: 8

број страница: 452

број слика: 0

број графикона: 19

број референци: 195

број прилога: 5

1. Introduction.....	19
2. Theoretical background, scope and rationale of the study	29
2.1. Theoretical background: neoconstructionist approaches to the structure of the verb phrase	30
2.2. Psych verbs in linguistic theory	46
2.3. Classification and description of Psych verbs in English	65
2.3.1. <i>Admire</i> -type verbs	65
2.3.2. <i>Amuse</i> -type verbs	68
2.3.3. <i>Marvel</i> -type verbs	71
2.3.4. Appeal-type verbs	73
2.4. The empirical scope and previous studies of Psych verbs in Serbian.....	73
2.5. Serbian Psych verbs: data and the issue of classification	87
3. Psych verbs and the role of SE	103
3.1. Empirical observations.....	106
3.1.1. Class 1 Psych verbs and SE	108
3.1.2. Class 2 Psych verbs and SE	110
3.1.3. Class 3 verbs and SE	114
3.1.4. Class 4 verbs and SE	117
3.2. Reflexives and anticausatives with Psych verbs	124
3.2.1. Psych verb anticausatives as semi-reflexives	130
3.2.2. Reflexive and reciprocal constructions with Psych verbs.....	138
3.2.3. When reflexive and anticausative meanings are absent: the role of SE with Class 3 and Class 4 Psych verbs	145
3.2.4. Layers of verbal structure inside SE forms of Psych verbs	155
3.2.4.1. Diagnosing the presence of internal verbal structure	156
3.2.4.2. The diagnostics for different layers of verbal structure in Serbian	162
3.2.4.3. Diagnosing the presence of verbal structure with SE anticausatives	172
3.2.4.4. Reflexives as anticausatives? – gradients of reflexivity	175
3.3. The lack of Psych verb anticausatives in English	188
3.4. On ‘frozen entries’	192
4. The status of oblique case-marked bare NP elements with Serbian Psych verbs	200

5. Psych verbs and participles	221
5.1. Psych verb participles in Serbian: data	223
5.2. Analysis.....	234
6. Psych verbs and <i>-nje</i> nominalizations	273
6.1. Deverbal nominalizations in South Slavic	275
6.2. Types of nominalizations in English and Serbian.....	284
6.3. Deriving nominalizations from Psych verbs	289
6.3.1. Result Nominals and Psych verbs in Serbian	294
6.3.2. CENs from Psych verbs and internal verbal structure	299
6.3.3. Internal structure of RNs	313
6.4. Semantic and prosodic properties of <i>-nje</i> nominals – regularities and exceptions	334
7. Psych verbs and the issue of oblique case-marked bare NPs	339
7.1. Argument structure, event structure and case	342
7.1.1. Lexicalist view of argument structure.....	342
7.1.2. Syntactic approach to argument structure	345
7.1.3. The typology of case	351
7.1.4. Section summary	357
7.2. Case patterns with Serbian Psych verbs	357
7.2.1. Accusative case in causative environments	359
7.2.2. Genitive and dative as inherent case forms assigned by Applicative	365
7.3 Serbian Psych verbs, word order and selectional issues	384
7.3.1. Word order issues	384
7.3.2. Constraining argument selection with Psych verbs and beyond	392
7.4. Chapter summary	400
8. Concluding remarks	402
Appendix 1	427
Appendix 2	431
Appendix 3	436
Appendix 4	441
Appendix 5	446

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Уводно поглавље даје сажетак теоријско-лингвистичке проблематике у вези са категоријом психолошких глагола из перспективе генеративног приступа. У уводу се такође износе појединачни проблеми о којима се расправља у тези као и основне тврдње које се доказују у засебним поглављима.

Друго поглавље представља општи преглед литературе у ком се дефинише теоријски оквир на основу ког приступа подацима да би се на крају поглавља извели основни истраживачки задаци и циљеви ове дисертације. Аутор своје истраживање смешта у генеративистичку традицију, тачније минималистички програм (Chomsky 1995). Наглашава се да истраживање психолошких глагола заузима посебно важно место унутар овог приступа због чињенице да ова група глагола, барем наизглед, систематски нарушава неке од кључних генерализација у погледу везе између тематских улога и синтаксичке структуре на којима почива једна од кључних теоријских поставки савременог генеративизма – *Хипотеза о униформном додељивању тематских улога* (енгл. Uniformity of Theta Assignment Hypothesis, Baker 1988). У складу са доминантним приступом овом проблему унутар генеративистичке традиције (Belletti & Rizzi 1988, Pesetsky 1994), прихвата се хипотеза да психолошки глаголи представљају само привидан проблем за ову генерализацију и да се веза између синтаксичке структуре и додељивања тематских улога може одржати уколико се претпостави да су одређене морфолошке алтернације такође синтаксички условљене. Другим речима, аутор се опредељује за нео-конструкционистички приступ према ком деривациона морфологија такође спада у домен синтаксе (Дистрибуирана морфологија, Hale & Marantz 1993). На крају поглавља, износи се општи преглед формалних карактеристика психолошких глагола у српском језику у контрасту са релевантним описом и класификацијом ове класе глагола у енглеском језику (Levin 1994). Као кључне разлике издвајају се: (1) појава именичких синтагми у косим падежима са одређеним врстама психолошких глагола у српском језику, као и (2) битна улога морфеме *се* са психолошким глаголима у српском језику, а која је у корелацији са „атипичним“ падежним оквирима (т.ј. присуством именичких синтагми у косим падежима). Питања која се постављају у овом поглављу тичу се управо синтаксичког статуса именичких синтагми у косим падежима, као и порекла поменутих падежних облика, затим питање улоге морфеме *се* у аргументској структури психолошких глагола и њена интеракција са „атипичним“ падежним оквирима са којима корелира. Ова конкретна питања се узимају у разматрање заједно са опшტიјим истраживачким циљевима у домену синтаксе и семантике психолошких глагола који се тичу дескрипције и разумевања њихове аргументске структуре, значењских и морфолошких одлика. Наведена истраживачка питања и циљеви разматрају се у појединачним поглављима дисертације.

У трећем поглављу дисертације разматра се проблематика различитих конструкција са морфемом *се* у српском језику, које се потом пореде са сличним структурама у енглеском језику и другим језицима који се наводе у релевантној литератури. На основу анализе у овом поглављу представља се елабориран модел рефлексивности, који повезује рефлексивне и антикаузативне структуре и изводи их из структурних опција глаголске синтагме. Овакав приступ представља компромис између два радикалнија погледа по којима су рефлексивне и антикаузативне конструкције или готово потпуно идентичне (Chierchia 2004) или сасвим одвојене (Schafer & Vivanco 2016). У овом поглављу се такође нуди потенцијално објашњење за непостојање каузативне алтернације у енглеском језику (Alexiadou & Iordachioaia 2014).

Четврто поглавље је посвећено проблему статуса именичких синтагми у косим падежима (примарно у генитиву и дативу) које се јављају као обавезне допуне одређених психолошких глагола (нпр. *бојати се, дивити се, пријати*). Разматрају се три различите опције за анализу улоге ових елемената: као допуна/комплемент, као адјункт или као аргумент. Применом релевантних синтаксичких тестова и критеријума на основу којих се разликују ове три врсте синтаксичких улога закључује се да се ради о аргументима. На основу овог закључка поставља се питање порекла и механизма додељивања падежа овим елементима. Одговор на ово питање остављен је за седмо и завршно поглавље дисертације.

У петом поглављу дисертације разматрају се могућности извођења пасивних партиципа (трпни

глаголски придев) од психолошких глагола различитих класа, као и морфолошке и синтаксичке карактеристике ових партиципа. У овом поглављу се брани теза да се пасивни партиципи могу извести само из оних глагола који укључују агентивну компоненту, анализа се формално имплементира претпоставком да само структуре које укључују ниво структуре који уводи агенса (VoiceP) могу бити основа за извођење пасивних партиципа.

Тема шестог поглавља дисертације јесу номинализације са суфиксом *-ње* изведене од психолошких глагола. Ово поглавље се директно надовезује на претходно имајући у виду хипотезу да се *-ње* номинализације изводе од пасивних партиципа додавањем суфика *-је* (Marvin 2002, Simonović and Arsenijević 2014). Аутор износи нове доказе у прилог ове тезе и нуди анализу унутрашње структуре ових номинализација, пратећи Симоновића и Арсенијевића (2014) и нудећи решења за неке од уочених недостатака.

Завршно (седмо) поглавље надовезује се на закључке из четвртог поглавља где је утврђено да именичке синтагме у косим падежима које се јављају са одређеним врстама психолошких глагола имају статус аргумената. У овом поглављу се нуди решење за проблем порекла и механизма додељивања (косих) падежа аргументима. На основу разматрања у овом поглављу мотивисана је тврдња да се коси падежи (генитив и датив) који се јављују на аргументима психолошких глагола као што су *бојати се*, *дивити се*, *пријати*, и др. додељују у структурама које садрже апликативну синтагму (енгл. Applicative Phrase) (McGinnis 1998, Cuervo 2003, Pykkänen 2008, Harley 2020). Прецизније, апликативна синтагма, чији центар уводи семантику извора, додељује генитив (са глаголима као што је *бојати се*) док апликативна синтагма чији центар уводи семантику циља (са глаголима као што је *дивити се*) додељује датив.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

Kovačević, P. (2021). On the internal structure of Serbian *-(n)je* nominalizations. *Acta Linguistica Academica*, 68(4), 426-453 [M23]

Kovačević, P. (2021). Gaps in the aspectual paradigms of experiencer verbs in Serbian, *Nasleđe*, 49, 9-28. [M24]

Kovačević, P. (2020). Not all object experiencers are the same: the role of SE and the argument structure of Serbian psych verb anticausatives, *Bucharest Working Papers in Linguistics*, 22(2), 77-96. [M51]

Kovačević, P. (2020). A corpus-based contrastive study of experiencer verbs in English and Serbian: Some implications for the structure of VP, *Annual Review of the Faculty of Philosophy in Novi Sad*, 45(5), 57-74. [M51]

Kovačević, P. (2019). Patterns of case and aspect with Serbian experiencer verbs: some implications for the theory of causation. In: Lopičić, V.-Mišić Ilić, B. (eds.) (2019). *Language, Literature, Theory*. Niš: Faculty of Philosophy. 169-183. [M14]

Kovačević, P. (2019). Layers of verbal structure in psych verb nominalizations in Serbian. In: Gudurić, S.-Radić Bojanić, B. (eds.) (2019). *Languages and Cultures in Time and Space 9*. Novi Sad: Faculty of Philosophy. 431-443. [M14]

Kovačević, P.-Milićev, T. (2016). The nature(s) of syntactic variation: Evidence from the Serbian/Croatian

dialect continuum. In: Lenertova, D.-Meyer, R.-Šimik, R.-Szuscich, L. (eds.) (2016). *Advances in formal Slavic linguistics*. Berlin: Language Science Press. 147-169. [M13]

Kovačević, P.-Pupezin, M. (2015). Funkcijske projekcije u srpskom nominalnom kompleksu, *Zbornik za jezike i književnosti*, 5, 21-31. [M52]

Kovačević, P. (to appear). Gradients of reflexivity: psych verbs in causative alternations. *OLINCO 2020 proceedings*. [M13]

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Доприноси ове дисертације могу се поделити у дескриптивно-емпиријске и теоријске. Дескриптивни доприноси тичу се прегледа карактеристика класе психолошких глагола у српском језику у поређењу са глаголима ове класе у енглеском као и другим језицима. Ова врста глагола је изузетно добро истражена у енглеском језику, али је у србистичкој литератури релативно скоро постала предмет истраживања. Досадашњи радови су резултирали вредним запажањима (Штрбац 2006, Миленковић 2017). Међутим, ови радови су истраживању и описивању психолошких глагола пришли са функционалистичког становишта, што је за резултат имало приказе у којима формалне карактеристике бивају потиснуте у други план. Дескрипција и класификација понуђена у овој дисертацији води се првенствено формалним критеријумима и стога даје добру основу за даља истраживања ове врсте глагола у српском језику из перспективе формалне/генеративне лингвистике. Дисертација укључује и пет додатака у којима су представљени појединачни глаголи који су били предмет анализе заједно са релевантним морфосинтаксичким карактеристикама које се истражују у дисертацији. Вреди напоменути и то да је дисертација написана на енглеском језику и да су подаци представљени у компарацији са релевантним подацима из енглеског језика, што чини податке из српског језика доступним широј лингвистичкој заједници.

Теоријски доприноси ове дисертације могу се даље поделити у опште и појединачне. Када је реч о општим теоријским питањима којих се ова дисертација дотиче најбитније је истаћи питање односа између синтаксичке структуре и додељивања тематских улога. Један од главних разлога због којих су психолошки глаголи предмет интересовања великог броја радова у генеративистичкој традицији јесте чињеница да они, барем наизглед, доводе у питање теоријску претпоставку да се тематске улоге глаголских аргумената додељују на синтаксичком нивоу на основу њихове синтаксичке позиције (Baker 1988). У складу са бројним утицајним истраживањима психолошких глагола у различитим језицима (Belletti & Rizzi 1988, Pesetsky 1994), у дисертацији се показује да се стриктна верзија претпоставке о директној вези између положаја аргумента у синтаксичкој структури и тематских улога може применити и на податке из српског уколико се уведе разрађенији модел структуре глаголске синтагме, у складу са бројним истраживањима у генеративној граматици (Halle & Marantz 1993, Hale & Kayser 2002, Pytkkanen 2008, Ramchand 2008, Harley 2013).

Појединачни теоријски доприноси ове дисертације огледају се у анализи неколико конкретних проблема који се тичу синтаксе и семантике психолошких глагола у српском језику у контрасту са енглеским (и широм поредбеном сликом), а то су: (1) статус именичких синтагми у косим падежима које се јављају са неким врстама психолошких глагола, (2) порекло косих падежа у овим именичким синтагмама, (3) улога и различите употребе морфеме *се* са психолошким глаголима, (4) могућности извођења пасивних партиципа глагола као сигнал одређених карактеристика његове аргументске структуре, као и (5) могућности извођења *-ње* номинализација, те морфосинтаксичке и фонолошке одлике ових облика.

Релевантност наведених доприноса потврђена је чињеницом да су дескриптивна запажања и анализе које чине окосницу сваког централног поглавља дисертације представљени на националним и интернационалним конференцијама и публиковани у националним и интернационалним часописима и зборницима радова.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

На основу свега изнетог, може се закључити да је кандидат мср Предраг Ковачевић у потпуности овладао обимном лингвистичком литературом неопходном за проучавање психолошких глагола, коју је врло умешно приказао и критички сагледао. Његова докторска дисертација у потпуности испуњава најављен циљ, а то је постизање детаљног, теоријски неутралног формалног описа катерогије психолошких глагола у енглеском и српском језику. Осим овога, дисертација даје и додатни дескриптивни и теоријски допринос разумевању категорије психолошких глагола у

српском језику тиме што, у складу са теоријским оквиром дистрибуиране морфологије, обухвата и деривационе парадигме ових глагола (антикаузативну лексему са морфемом *се*, аспектуалне варијанте глагола, пасивизацију као и партиципе и различите врсте номинализација, процесне које се изводе суфиксом *-ње* и резултативне са суфиксом *-ње*) будући да се према основним поставкама дистрибуиране морфологије сви морфолошки деривати (психолошких) глагола сматрају члановима исте морфосинтаксичке парадигме па се подразумева паралелно истраживање различитих морфосинтаксичких категорија (глагола, именица, придева) које потичу од истог лексичко-семантичког језгра (акатегоријалног корена). Ова дисертација је изузетна и због тога што нуди могуће одговоре на читав низ теоријских питања везано за категорију психолошких глагола, као што су синтаксичко моделовање структура психолошких глагола које укључује и доделу тематских улога и падежа, структурне промене које настају у антикаузативима са *се*, улога морфеме *се* у случајевима када је она неодвојива од глагола (*бојати *(се)*) и када се она може изоставити (*уплашити (се)*), фактори који доводе до нереализованих облика у аспектуалним парадигмама одређених глагола, делови глаголске структуре који бивају очувани у номинализацијама и партиципима и слично. Одговори на ова питања чине окосницу различитих теорија, чија се применљивост проверава у овој дисертацији на подацима из енглеског и српског језика и на основу њих се нуде допуне и алтернативна решења у оним сегментима где постојеће теорије не дају задовољавајућа предвиђања и објашњења.

Конечно, будући да је дисертација писана на енглеском језику, она је изузетна и по томе што податке из српског језика чини лакше доступним за лингвистичка истраживања ван (јужно)словенског говорног подручја и омогућава поређење података из српског језика са описима других језика доступним у генеративистичкој литератури а самим тим и проверавање, упоређивање и унапређивање теоријских достигнућа у области генеративне синтаксе и семантике на основу података из српског језика.

У светлу свега реченог, **Комисија даје позитивну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.**

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? ДА
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? ДА
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? Докторска дисертација мр Предрага Ковачевића представља оригиналан допринос науци по начину на који проучава семантичке и морфосинтаксичке карактеристике психолошких глагола у енглеском и српском језику. По први пут се у овој дисертацији даје детаљан, теоријски неутралан формални опис а потом и анализа ове категорије глагола, уз истицање различитих проблема који се јављају у синтаксичким и семантичким теоријама везано за психолошке глаголе, уз проверавање њихове применљивости на подацима из енглеског и српског језика и уз нуђење допуна и алтернативних решења у оним сегментима где постојеће теорије не дају задовољавајућа предвиђања и објашњења. Коначно, теза је јединствена и по томе што, будући да је писана на енглеском језику, психолошке глаголе у српском језику чини лакше доступним за лингвистичка истраживања ван (јужно)словенског говорног подручја и омогућава поређење података из српског језика са описима других језика доступним у генеративистичкој литератури а самим тим и проверавање, упоређивање и унапређивање теоријских достигнућа у области генеративне синтаксе и семантике на основу података из српског језика.
4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?
У докторској дисертацији мр Предрага Ковачевића нису уочени већи теоријски, методолошки и истраживачки недостаци који би утицали на резултате истраживања или коначну структуру текста.
X ПРЕДЛОГ:
На основу наведеног, комисија предлаже:
а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана; б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени); в) да се докторска дисертација одбије.

Место и датум: Нови Сад и Ниш, 14.2.2022.

1. Гордана Штрбац, ред. проф.

_____, председник

2. Бранимир Станковић, ванр. проф.

_____, члан

3. Татјана Милићев, доцент

_____, члан

4. Сабина Халупка-Решетар, ред. проф.

_____, члан